

Re-Accredited 'B++' 2.86 CGPA by NAAC

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY

University Campus, Udhna-Magdalla Road, SURAT - 395 007, Gujarat, India.

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી

યુનિવર્સિટી કેમ્પસ, ઉદ્ધના-મગદલા રોડ, સુરત - ૩૯૫ ૦૦૭, ગુજરાત, ભારત.

Tel : +91 - 261 - 2227141 to 2227146, Toll Free : 1800 2333 011, Digital Helpline No.- 0261 2388888

E-mail : info@vnsgu.ac.in, Website : www.vnsgu.ac.in

ક્રમાંક:એસ/BRS(SD)/પરિપત્ર/૨૦૨૪/૨૦૨૩

તા.૦૮/૦૮/૨૦૨૩

પ્રતિ,
વડાશ્રી,
ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ રૂરલ સ્ટડીઝ,
મહાત્મા ગાંધી ગ્રામઅભ્યાસ બિલ્ડીંગ,
વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી,
સુરત.

વિષય :- B.R.S.(SD) ના સ્ટ્રક્ચર અને સેમે.-૧ નો અભ્યાસક્રમ બાબત.

સુશ્રી,

સવિનય જણાવવાનું કે, શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪ થી અમલમાં આવનાર શિક્ષણ વિભાગના રાજ્યની તમામ ઉચ્ચ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ માટે રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ ૨૦૨૦ અંતર્ગત કોમન કરીક્યુલમ એન્ડ ક્રેડિટ ફ્રેમવર્ક હેઠળ ક્રેડિટ માળખું અમલીકરણ માટે નિયત કરવા બાબત અંગેના તા.૧૧/૦૭/૨૦૨૩, ઠરાવ ક્રમાંક:KCG /admin/2023-24/0607/kh.1 અનુસાર બી.આર.એસ. (SD) નું સ્ટ્રક્ચર અને સેમે.-૧ નો અભ્યાસક્રમ અંગે વિચારણા કરતા ગ્રામઅભ્યાસ વિદ્યાશાખા અને ગ્રામઅભ્યાસ અભ્યાસ સમિતિની સંયુક્ત સભા શુક્રવાર, તા.૦૪/૦૮/૨૦૨૩ ઠરાવ ક્રમાંક: ૩ અન્વયે કરેલ ભલામણ એકેડેમિક કાઉન્સિલની તા.૦૭/૦૮/૨૦૨૩ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંક:૪૪ થી સ્વીકારી મંજૂર કરેલ છે. જેની આથી જાણ કરવામાં આવે છે. **ગ્રામઅભ્યાસ વિદ્યાશાખા અને ગ્રામઅભ્યાસ અભ્યાસ સમિતિની સંયુક્ત સભા તા.૦૪/૦૮/૨૦૨૩**

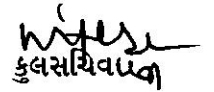
ઠરાવ ક્રમાંક: ૩

:: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, શિક્ષણ વિભાગના રાજ્યની તમામ ઉચ્ચ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ માટે રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ ૨૦૨૦ અંતર્ગત કોમન કરીક્યુલમ એન્ડ ક્રેડિટ ફ્રેમવર્ક હેઠળ ક્રેડિટ માળખું અમલીકરણ માટે નિયત કરવા બાબત અંગેના તા.૧૧/૦૭/૨૦૨૩, ઠરાવ ક્રમાંક: KCG/admin/2023-24/0607/kh.1 અનુસાર બી.આર.એસ. (SD) નું સ્ટ્રક્ચર અને સેમે.-૧ નો અભ્યાસક્રમ મંજૂર કરવા એકેડેમિક કાઉન્સિલને ભલામણ કરવામાં આવે છે.

એકેડેમિક કાઉન્સિલની તા.૦૭/૦૮/૨૦૨૩ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંક:૪૪

:: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, ગ્રામઅભ્યાસ વિદ્યાશાખા અને ગ્રામઅભ્યાસ અભ્યાસ સમિતિની સંયુક્ત સભા તા.૪/૦૮/૨૦૨૩ ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંક: ૩ અન્વયે કરેલ ભલામણને સુધારા વધારા સાથે સ્વીકારી મંજૂર કરવામાં આવે છે.

બિડાણ: ઉપર મુજબ

કુલસચિવ(પ્ર)

પ્રતિ,

- ૧) ડીનશ્રી, ગ્રામઅભ્યાસ વિદ્યાશાખા,
- ૨) પરીક્ષા નિયામકશ્રી, પરીક્ષા વિભાગ, વીર નર્મદ દ. ગુ. યુનિવર્સિટી, સુરત.

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERCITY, SURAT
U.G. LEVEL FOUR YEAR (HONORS) PROGRAM
Faculty of Rural Studies
B.R.S. (BACHELOR OF RURAL STUDIES)(Sustainable Development)
Credit & Semester wise New Course Design
Semester - 1

Sr. No	Course Type	Course Name	Course Code	Credit	Weekly Teaching Hours	
					The.	Pr.
1	Major – 1	Introduction of Sustainability	MJ:101	4	4	-
2	Major – 2	General Principles of Ecology and Environment – 1	MJ:102	4	4	-
3	Minor	General Sociology	ME:101	4	4	-
4	Inter Disciplinary (Any One)	1. Environmental Issues	ID: 101/A	4	4	-
		2. Basic Concept of Economics	ID: 101/B			
5	Ability Enhancement Course Language	Gujarati (ગુજરાતી ભાષા સામર્થ્ય અને જીવન કૌશલ્ય)	AEC: 101	2	2	-
6	Skill Enhancement Course	Organic Farming Practises	SEC: 101	2	1	2
7	Value Added Course	Bharatiya Knowledge System- an Introduction	VAC IKS(BKS) 101	2	2	-
Total credit				22		

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT
DEPARTMENT OF RURAL STUDIES

Academic Year – 2023-24

B.R.S.(SD) Honors (SEMESTER – 1)

Course Code:	Course Title
Major :MJ-101	Introduction of Sustainability
Major :MJ-102	General Principles of Ecology and Environment - I
Minor :ME-101	General Sociology
Inter Disciplinary:ID- 102(Any One)	1. ID: 101/A Environmental Issues 2. ID: 101/B Basic Concepts of Economics
AEC:101	Gujarati(ગુજરાતી ભાષા સામર્થ્ય અને જીવન કૌશલ્ય)
SEC:101	Organic Farming
Value Added Course:VAC:101	Bharatiya Knowledge System- an Introduction

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT

BRS (SD) HONORS : 102

SEMESTER – 1

[EFFECTIVE FROM: 2023-24]

MAJOR: MJ-102

CREDIT:4

Course Title: Introduction of Sustainability

Objectives of the course:

This course provides an introduction to the interdisciplinary field of sustainable development, drawing on the most recent developments in the social and physical sciences. The course describes the interaction between physical ecology and economic development, and it stresses the ways in which they impact each other. Ecological constraints (climate, disease ecology, physical resources such as soil and energy resources, topography and transport conditions) significantly shape the patterns of economic development, demography and wealth and property. At the same time, anthropogenic activities (farming, resource depletion, demographic stresses, and energy use) change the physical environment. The course offers a rigorous treatment of the field and aims to provide students with an understanding of economic development and its relation to nature's processes.

Unit – I

Challenges to development, concept of sustainability, need of sustainability

Unit – II

Brief history of sustainable development, issues and problems of sustainable development

Unit – III

Environmental ethics, goals and strategies of sustainable development.

Unit - IV

Sustainable development yardsticks: Measuring process and success. Future of sustainable development.

Unit V

Field visits.

Reading material:

1. Reyazzuddin and R P Singh (2010) Challenges to Sustainable development in India. Deep and Deep Publications, New Delhi.
2. SakaramaSomayaji Environmental concern and Sustainable Development. TERI Publication,

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT

BRS (SD) HONORS : 101

SEMESTER – 1

[EFFECTIVE FROM 2023-24]

MAJOR COURSE: MJ-101

CREDIT:4

Course Title : General Principles of Ecology and Environment – I

Objectives:

This course is designed to teach and train students the fundamentals of biology so that they can join the ever-growing number of biologists who strive to better understand the living world and our place in it. Because our environment is changing rapidly due to factors such as elevated levels of greenhouse gasses, increased rates of biological extinction, the alteration of patterns in the distribution and abundance of species (e.g., changing forests to pastures, grasslands to farms, or consuming most of the ocean's large predatory fish), there is a tendency to conflate environmental biology with environmentalism. While they are related, environmentalism is not science. Environmentalism is a philosophical, political, and personal perspective while environmental biology is a branch of the biological sciences. Environmental biology can form the foundation for environmental management (e.g., including farming, aquaculture, waste-water treatment, or forestry), recycling, pollution mitigation, restoration ecology, understanding climate change, public health, epidemiology, conservation biology, and much more. This course, however, is not about those complex topics per se, though we will refer to them from time to time. Rather, this course is about the fundamental biological principles behind all those topics.

Unit - I

Need for the study of environment and ecology

Unit – II

The balance of nature, self versus non-self, Origin of life from Unicellular to multi-organ systems

Unit – III

Evolution of life on earth and variations, Evolutionary mechanisms- population genetics, role of inheritance and genetics, Darwinian Principles

Unit - IV

Ecology and ecosystems – concept, meaning and types

REFERENCES

1. Agarwal, K.C. 2001 Environmental Biology, Nidi Publ. Ltd. Bikaner.
2. Bharucha Erach, The Biodiversity of India, Mapin Publishing Pvt. Ltd., Ahmedabad -380 013, India, Email:mapin@icenet.net (R)

3. Brunner R.C., 1989, Hazardous Waste Incineration, McGraw Hill Inc. 480p
4. Clark R.S., Marine Pollution, Clarendon Press Oxford (TB)
5. Cunningham, W.P. Cooper, T.H. Gorhani, E & Hepworth, M.T. 2001, Environmental Encyclopedia, Jaico Publ. House, Mumabai, 1196p
6. De A.K., Environmental Chemistry, Wiley Eastern Ltd.
7. Down to Earth, Centre for Science and Environment (R)
8. Gleick, H.P. 1993. Water in Crisis, Pacific Institute for Studies in Dev., Environment & Security. Stockholm Env. Institute Oxford Univ. Press. 473p
9. Hawkins R.E., Encyclopedia of Indian Natural History, Bombay Natural History Society, Bombay (R)
10. Heywood, V.H &Waston, R.T. 1995. Global Biodiversity Assessment. Cambridge Univ. Press 1140p.
11. Jadhav, H &Bhosale, V.M. 1995. Environmental Protection and Laws. Himalaya Pub. House, Delhi 284 p.
12. Mckinney, M.L. & School, R.M. 1996. Environmental Science Systems & Solutions, Web enhanced edition. 639p.
13. Mhaskar A.K., Matter Hazardous, Techno-Science Publication (TB)
14. Miller T.G. Jr. Environmental Science, Wadsworth Publishing Co. (TB)
15. Odum, E.P. 1971. Fundamentals of Ecology. W.B. Saunders Co. USA, 574p
16. Rao M N. &Datta, A.K. 1987. Waste Water treatment. Oxford & IBH Publ. Co. Pvt. Ltd. 345p.
17. Sharma B.K., 2001. Environmental Chemistry. Geol Publ. House, Meerut.
18. Survey of the Environment, The Hindu (M)
19. Townsend C., Harper J, and Michael Begon, Essentials of Ecology, Blackwell Science.
20. Trivedi R.K., Handbook of Environmental Laws, Rules Guidelines, Compliances and Standards, Vol I and II, Enviro Media (R)
21. Trivedi R. K. and P.K. Goel, Introduction to air pollution, Techno-Science Publication (TB)
22. Wanger K.D., 1998 Environmental Management. W.B. Saunders Co. Philadelphia, USA 499p
(M) Magazine (R) Reference (TB) Textbook

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT

BRS (SD) HONOURS : 102

SEMESTER – 1

[EFFECTIVE FROM 2023-24]

MINOR: ME-102

CREDIT: 4

COURSE TITLE: GENERAL SOCIOLOGY

Objective:

The major Objective of Course is to enhance conceptual insight of the students and systematically prepare them for developing sociological perspective with a view to train them for exploring currents of social facts. It is expected that this concepts are explained in the class room with the help of indigenous illustrations.

Unit 1 : Background of Sociology

Meaning and form of Sociology

Field of Sociology

Importance of Sociology

Emergence and Development of Sociology (India and West)

Sociological Point view

Sociological Perspective

Unit 2 : Social Action and Social Interaction

Meaning and Characteristics of Social Action

Elements of Sociology

Types of Social Action

Meaning and Characteristics of Social Interaction

Types of social Interaction

Co-operation, Conflict and Competition

Unit 3 : Social System and Social Group

Meaning and Characteristics of Social System

Functional Problem of Social System

Social Equilibrium

Meaning and Characteristics of Social Group

Types of social Group

Primary Group, Secondary Group

Unit 4 : Social Structure and Function

Meaning of Social Structure

Structural Aspects of Social System

Norms, Status and Role

Meaning and Types of Social Function

Manifest Function and Latent Function

References :

- (1) Bottomore, T. B., 1972 Sociology : A guide to problems and Literature, George Allen and Onwin, Bombay.
- (2) Smelser, N. J., 1967 Introduction to Sociology, Wiley Eastern Pvt. Ltd., N. Delhi
- (3) Broom and Selznick 1957, Sociology, Row paterson and Co., New York
- (4) Bierstedt, Robert, 1963 The Social Order, Macgraw Hill Book Co. London Hindi translation by Banwarilal Gupta and KrishnakumarJetly, ;FDfIHSjIJ:YFslCgNlf
- (5) Merton, Robert K., 1951 Social Theory and Social Structure, The free press of Glence, Illinois.
- (6) Shrinivas, M. N. 1966 Caste in Modern India, California Press, Los Angeles.
- (7). પટેલ પ્રવિણચંદ્ર, જે. ૧૯૭૭ રોબર્ટ કે. મર્ટનનું સમાજશાસ્ત્ર, ગુજરાત યુનિવર્સિટી પ્રકાશન, અમદાવાદ

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT

BRS (SD) HONOURS

SEMESTER – 1

[EFFECTIVE FROM 2023-24]

Course :ID : 101-A

CREDIT:2

BRS(SD) HONORS 101- Environmental Issues

Objectives of the Course:

This course is designed to introduce the students with basic concepts of pollution, various types of pollution and control and prevention mechanism. The course is also aimed at introducing students with some basic aspects of disaster management. It is expected that with the help of select case studies the student would be made understand the topic.

Unit 1: Environmental Pollution

Definition, Cause, effects and control measures of :-

a. Air pollution, b. Water pollution, c. Soil pollution, d. Marine pollution, e. Noise pollution, f. Thermal pollution, g. Nuclear hazards

Unit II : Solid waste Management

Causes, effects and control measures of urban and industrial wastes.

Unit III: Prevention of Pollution

Various methods of prevention of pollution, Role of an individual in prevention of pollution.

Unit IV:

- Pollution case studies.
- Disaster management: floods, earthquake, cyclone and landslides.

REFERENCES

1. Agarwal, K.C. 2001 Environmental Biology, Nidi Publ. Ltd. Bikaner.
2. Bharucha Erach, The Biodiversity of India, Mapin Publishing Pvt. Ltd., Ahmedabad -380 013, India, Email:mapin@icenet.net (R)
3. Brunner R.C., 1989, Hazardous Waste Incineration, McGraw Hill Inc. 480p
4. Clark R.S., Marine Pollution, Clarendon Press Oxford (TB)
5. Cunningham, W.P. Cooper, T.H. Gorhani, E & Hepworth, M.T. 2001, Environmental Encyclopedia, Jaico Publ. House, Mumabai, 1196p
6. De A.K., Environmental Chemistry, Wiley Eastern Ltd.
7. Down to Earth, Centre for Science and Environment (R)

8. Gleick, H.P. 1993. Water in Crisis, Pacific Institute for Studies in Dev., Environment & Security. Stockholm Env. Institute Oxford Univ. Press. 473p
9. Hawkins R.E., Encyclopedia of Indian Natural History, Bombay Natural History Society, Bombay (R)
10. Heywood, V.H &Waston, R.T. 1995. Global Biodiversity Assessment. Cambridge Univ. Press 1140p.
11. Jadhav, H &Bhosale, V.M. 1995. Environmental Protection and Laws. Himalaya Pub.House, New Delhi.
12. Mckinney, M.L. & School, R.M. 1996. Environmental Science Systems & Solutions, Web enhanced edition. 639p.
13. Mhaskar A.K., Matter Hazardous, Techno-Science Publication (TB)
14. Miller T.G. Jr. Environmental Science, Wadsworth Publishing Co. (TB)
15. Odum, E.P. 1971. Fundamentals of Ecology. W.B. Saunders Co. USA, 574p
16. Rao M N. &Datta, A.K. 1987. Waste Water treatment. Oxford & IBH Publ. Co. Pvt. Ltd. 345p.
17. Sharma B.K., 2001. Environmental Chemistry. Geol Publ. House, Meerut.
18. Survey of the Environment, The Hindu (M)
19. Townsend C., Harper J, and Michael Begon, Essentials of Ecology, Blackwell Science.
20. Trivedi R. K. and P.K. Goel, Introduction to air pollution, Techno-Science Publication (TB)
21. Trivedi R.K., Handbook of Environmental Laws, Rules Guidelines, Compliances and Standards, Vol I and II, Enviro Media (R)
22. Wanger K.D., 1998 Environmental Management. W.B. Saunders Co. Philadelphia, USA 499p
(M) Magazine (R) Reference (TB) Textbook

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT

BRS (SD) HONOURS

SEMESTER – 1

[EFFECTIVE FROM 2023-24]

Course :ID : 101-B

Credit:4

Course Title: Basic Concepts of Economics

OBJECTIVE:

As a foundation of economics in this paper student is expected to understand the meaning and scope of micro economics, the behaviour of an economic agent, namely, a consumer, a producer, a factor owner and the price fluctuation in a market. The approach of this paper is to study the behaviour of a unit and analysis is generally static and in partial equilibrium framework. The units incorporated in this paper deals with nature and scope of economics, the theory of consumer behaviour and analysis of market equilibrium.

Unit- I: Introduction:

Definition, Economics- Science or Arts, Positive or Normative, Basic Assumptions.

Unit-II: The Theory of Demand:

Difference between want, need and demand.

Utility- use value and exchange value, Downward sloping demand curve.

Maximization and role of marginal, average and total values.

Unit- III: Theory of Supply:

Difference between stock and supply. Relationship between price and supply.

Unit- IV: Equilibrium:

Interrelation between demand and supply schedules. Equilibrium price and quantities. Shift in demand and supply curves. Income and substitution effects. Costs: Marginal, total and opportunity.

Unit- V: Market:

Invisible hand- Say's law. Perfect and imperfect competition. Oligopolies and monopolies.

References:

- Bach, G.L. (1977), Economics, Prentice Hall of India, New Delhi.
- Gauld, J.P. and Edward P.L.(1999), Microeconomics Theory, Richard, Irwin, Homewood.

- Henderson, J. and R.E. Quandt (1980), Microeconomics Theory - A Mathematical Approach, McGraw Hill, New Delhi.
- Heathfield, and Wibe(1987), An Introduction to Cost and Production Functions, Macmillan, London.
- Koutsoyiannis, A. (1990), Modern microeconomics, Macmillan, London.
- Lipsey, R.G. and K.A. Chrystal (1999) ,Principles of Economics, (9th Edition), Oxford University Press, Oxford.
- Mansfield, E.(1997), Microeconomics (9th Edition), W.W. Norton and Company, New York.
- Rav N.C. (1995), An Introduction to Microeconomics, Macmillan Company of India Ltd., Delhi.

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT

BRS (SD) HONOURS

SEMESTER – 1

[EFFECTIVE FROM 2023-24]

Course :AEC: 101

Credit:2

Course Title: Gujarati: (ગુજરાતી ભાષા સામર્થ્ય અને જીવન કૌશલ્ય)

હેતુ અને પ્રયોજન :આ પ્રશ્નપત્રના અભ્યાસથી વિદ્યાર્થીઓ ભાષા શીખે, સાચી રીતે લખે અને સર્વાંગી વ્યક્તિત્વ વિકાસ થાય.

1. શબ્દકોશ જોતા શીખવવું.

(અ)સમાનાર્થી શબ્દો

(બ)વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો

(ક)શબ્દ એક અર્થ અનેક

2. નામ, સર્વનામ

3. વિરામચિહ્ન

4. વિચાર વિસ્તાર

સંદર્ભ ગ્રંથો :

1. ગુજરાતી સાર્થ જોડણીકોશ, નવજીવન પ્રકાશન, ગુજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ

2. રૂઢિપ્રયોગ અને કહેવત સંગ્રહ - ભાષા નિયામકની કચેરી, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર

3. ભગવદ્ ગો.મંડળ (ભાગ- 1 થી 9) સં: મહારાજા ભગવતસિંહ, પ્રવીણ પુસ્તક ભંડાર, રાજકોટ

4. ગુજરાતી વ્યાવહારિક વ્યાકરણ - અરવિંદ ભાંડારી, પિંકી પંડ્યા, અરુણોદય પ્રકાશન, અમદાવાદ

5. ગુજરાતી શબ્દાર્થકોશ - યોગેન્દ્ર વ્યાસ, અરવિંદ ભાંડારી, અરુણોદય પ્રકાશન, અમદાવાદ

6. સાહિત્યયન - બાબુ દાવલણપુરા, પાર્થ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ

7. ગુજરાતી વ્યાકરણ પરિચય - ડો.બી.સી.રાઠોડ, ડો.પ્રતિભા શાહ, અક્ષર પબ્લિકેશન, અમદાવાદ

8. વ્યાકરણ વિમર્શ - ઊર્મિ ઘનશ્યામ દેસાઈ, યુનિ.ગ્રંથ. નિ. બોર્ડ, અમદાવાદ

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT

BRS (SD) HONOURS

SEMESTER – 1

[EFFECTIVE FROM 2023-24]

VAC Course :IKS(BKS) : 101

Credit:2

Course Title:Bharatiya Knowledge System-an Introduction(ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાનો પરિચય)

1. ભારતીયજ્ઞાન પ્રણાલી અનેપરંપરા

1. ભારતનાંસ્વનો સાક્ષાત્કાર.

2. ગૌરવશાળી ભારત અને તેની જ્ઞાન પરંપરા.

3. ભારતીય સંસ્કૃતિ અને સભ્યતાની મહાયાત્રા.

4. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાનો વિશ્વ સંચાર અને વિશ્વને ભારતનું યોગદાન.

5. ભારતમાં જ્ઞાન અને વિજ્ઞાનની ઉજ્જવળ પરંપરાનો આલેખ.

2. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરામાંજીવન દર્શન.

1. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરામાં જીવનદષ્ટિ અને દર્શન.

2. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરામાં નિહીત વિભાવનાઓ.

❖ જન્મ મરણ, જીવન પુન:જન્મ, કર્મનો સિદ્ધાંત, સુખની અવધારણા, આદર્શજીવન, પુણ્ય-પાપ, મોક્ષ.

3. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરામાં માનવીય સમાજ માટેની દષ્ટિ.

4. સહઅસ્તિત્વ, ઉપવાસનાનું વૈવિધ્ય, પ્રકૃતિ અંગેના વિચાર.

5. વિશ્વ કલ્યાણની ભાવનાથી વસુધૈવ કુટુમ્બકમનાં ઉત્કર્ષ સુધી.

6. ભારતીય વાંગ્મય અને સમાજ જીવન પદ્ધતિમાં રહેલ જ્ઞાનપરંપરા.

7. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરામાં નિહીત ચાર પુરુષાર્થ.

❖ ઉદ્દેશ્યો :

1.વિદ્યાર્થીઓમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીના પરિપ્રેક્ષ્યની સમજ કેળવાય અને તેના વિશે સ્વીકૃતિનો ભાગ કેળવાય .

2.વિદ્યાર્થીઓને ભારતના મૂળભૂત સત્વનો ખ્યાલ સ્પષ્ટ થાય અને ભારતીય અસ્મિતા શું છે તેનાથી પરિચિત કરવા .

3. આપણા પરંપરાગત જ્ઞાન અને તેના ખ્યાલની સમજ કેળવવી .

4. ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલી પર ચર્ચા, વિચારોનું આદાન-પ્રધાન અને જોડાણ માટે પ્લેટફોર્મ પુરું પાડવા માટે .

5.સમાજ અને શિક્ષણમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીઓની સમકાલીન સુસંગતતા અને આવશ્યકતા વિશે જાગૃત કરવા .

6.સમાજ અને શિક્ષણમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલી અને સુસંગતતા અને આવશ્યકતા વિશે જાગૃત કરવા .

7.ભારતીય જ્ઞાનનાં રક્ષણની જરૂરિયાત વિશે અને તેનાં મહત્વને જાણવા પ્રત્યે સંવેદનશીલ માનસ કેળવવું .

❖ અધ્યયન નિષ્પત્તિ:

1. વિદ્યાર્થીઓમાં ભારતિય જ્ઞાન પ્રણાલી નિમણૂત બાબતોની સમજ અને કેળવાશે તથા તેની સુસંગતતા અને વિવિધ ક્ષેત્રોમાં તેની ઉપયોગીતા વિશે જાગૃતિ આવશે.
2. આ અધ્યયન સંબંધિત શૈક્ષણિક શાખાઓના ભાવેશ સંશોધનોમાં અને તેની વર્તમાન ઉપયોગીતામાં પણ પ્રેરણારૂપ થશે.
3. IAS, વિદ્યાર્થીના સર્જનાત્મક કૌશલ્યને તથા નવીનતમ વિચારને પ્રેરિત કરશે .
4. વધુમાં, તે વિદ્યાર્થીઓને તેમનો આત્મવિશ્વાસ વધારવામાં મદદ કરશે .
5. આ અધ્યયન દ્વારા વિદ્યાર્થી વધુ ખુલ્લા મનથી વિચારતો થશે તથા તેનામાં વધેલાઆત્મવિશ્વાસથી તેમની સૌંદર્યલક્ષી સર્જનાત્મકતામાં વધારો થશે.

❖ સંદર્ભ ગ્રંથો:

- 1.કપૂર કપિલ સિંહ અવધેશ (2021) ““ઇન્ડિયન નોલેજ સિસ્ટમ વોલ્યુમ- III અને II””,ઇન્ડિયન II” ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ એડવાન્સ સ્ટડી, શિમલા, એચ.પી.
- 2.બી.મહાદેવન, “ઇન્ડોડક્શન ટુ ઇન્ડિયન નોલેજ સિસ્ટમ” આઈઆઈએસસી બેંગલોર
- 3.આર.સી. મજુદાર, “ઇન્ડિયા મોતીલાલ બનારસીદાસ પબ્લિસર્સ, નવી દિલ્હી, પ્રથમ આવૃત્તિ,વારાણસી, 1952, પુનઃ મુદ્રણ 2003
4. બેશમ.એ.એલ.(એડ). “ એ કલ્ચરલ હિસ્ટ્રી ઓફ ઇન્ડિયન કલ્ચર”, નવી દિલ્હી ઓક્સફર્ટ યુનિવર્સિટી પ્રેસ,1975
5. શ્રી અરબિંદો,” ધ ફાઉન્ડેશન ઓફ ઇન્ડિયન કલ્ચર”, SABDASABDASABDA,શ્રી અરબિંદો આશ્રમ, પોંડીચેરી,1972.ગુજરાતી ભાષાંતર તરીકે પણ ઉપલબ્ધ છે.“ભારતીય સંસ્કૃતિના પાયા”
6. શ્રી અરબિંદો , “ ઇન્ડિયાસ રીબર્થ,”SABDA, શ્રી અરબિંદો આશ્રમ, પોંડીચેરી,1972.
7. સ્વામી વિવેકાનંદ ભારતમાં આપેલા ભાષણો,બુક્સ લાઇબ્રેરીઆ2020
8. શરદ હેબાલકર,“ ભારતીય સંસ્કૃતિનો વિશ્વ સંચાર”,સાહિત્ય સાધના ટ્રસ્ટ,અમદાવાદ,2004
9. શ્રી અરબિંદો અને શ્રી માતાજી,“ ચાર તપસ્યાઓ અને ચાર મુક્તિ”SABDA,SABDA, શ્રી અરબિંદો આશ્રમ, પોંડીચેરી.
10. સ્વામી વિવેકાનંદ,“સપનાઓનું ભારત”, ડાયમંડ બુક્સ,નવી દિલ્હી.
- 11.બી.એસ.શાહ,“શિક્ષણ ચિંતકોનું શિક્ષણ દર્શન “,બી.એસ.શાહ પ્રકાશન
- 12.વી.એચ. પટેલ. “ હિન્દુ ધર્મની મહાનતા “, પ્રવિણ પ્રકાશન,રાજકોટ – 2015
13. વી. કે.ભટ્ટ,“ શ્રી અરવિંદનું તત્વદર્શન”, યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર.
14. કાટધરે ઇન્દુમતી, કુટુંબ ઔર કુટુંબ શિક્ષા” પુનરુત્થાન વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ.